

Festen för den ljusaste natten

Berättelse

En fest mitt i ljuset

Midsommar räknas, vid sidan av julen, som en av Sveriges viktigaste högtider. Men de två firas på helt olika sätt. Julen infaller i vinterns mörker, medan midsommar firas i juni, nära den ljusaste tiden på hela året. Runt sommarsolståndet når solen sin högsta punkt, och dagarna är som längst. I norra Sverige går solen knappt ner alls under dessa dygn, och även längre söderut är nätterna ljusa och svala. Just det här ljuset ger midsommar en speciell stämning som många upplever som nästan magisk.

Ett datum som flyttades

I dag infaller midsommarafton alltid på en fredag, mellan den 19 och 25 juni, och midsommardagen på lördagen efter. Så har det varit sedan 1953. Tidigare låg festen på ett fast datum, den 23 juni, men riksdagen beslutade att flytta den till en fredag. Tanken var att en helg som alltid hänger ihop med lördagen skulle passa bättre med arbetsveckan. Eftersom de flesta är lediga reser många ut till landet, till en sommarstuga eller hem till släkt och vänner. För en del är midsommar framför allt en lugn dag i naturen, för andra en stor fest med många gäster.

Stången, dansen och kransarna

Mitt i firandet står ofta midsommarstången. Innan den kan resas måste den klädas, och det gör man gärna tillsammans: man samlar löv och blommor och fäster dem på stången tills den är grön och fin. När stången väl står rakt börjar dansen. En av de mest kända danserna är "Små grodorna", där både barn och vuxna hoppar runt och låtsas vara grodor – en lek som ofta får alla att skratta. Många binder också kransar av sommarblommor och bär dem på huvudet. På matbordet hör ofta sill och färskpotatis hemma, och till efterrätt äter många jordgubbar med grädde, en frukt som smakar som allra bäst just i juni.

Gamla rötter, ny form

Även om firandet känns tidlöst har det en lång historia. Dagen kopplas till Johannes Döparens dag den 24 juni, ett kristet helgon, och firades redan under den katolska tiden före 1500-talet. Själva midsommarstången tror forskare kom till Sverige från Tyskland under medeltiden. Men det sätt som vi firar på i dag, med dans kring en lövad stång och blommor i håret, blev vanligt först under 1800-talet. Traditionen har alltså förändrats mycket: olika tider har lagt till sina egna seder, och en del gamla bruk har försvunnit. Trots det lever känslan kvar. Midsommar är fortfarande en fest för ljuset, naturen och gemenskapen – ett tillfälle att mötas och njuta av att sommaren äntligen är här.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
högtid	en viktig dag eller fest som många firar tillsammans
sommarsolstånd	den dag på året då solen är uppe allra längst
knappt	nästan inte
infalla	hända på en viss dag
fast datum	samma datum varje år
riksdagen	de folkvalda som bestämmer Sveriges lagar
klä (stången)	sätta löv och blommor på stången
krans	en ring av blommor som man bär på huvudet
helgon	en mycket viktig person i den kristna kyrkan
medeltiden	en tidsperiod ungefär år 1050–1500
sed / bruk	ett vanligt sätt att göra något, en tradition
gemenskap	känslan av att höra ihop med andra

Läsförståelsefrågor

1. Vad är den största skillnaden mellan jul och midsommar enligt texten?
 1. Den ena är en högtid, den andra är det inte.
 2. Den ena firas i mörker, den andra i ljus.
 3. Den ena firas hemma, den andra på jobbet.
2. Varför beslutade riksdagen att flytta midsommar till en fredag?
 1. För att festen skulle stämma bättre med veckans arbetsdagar.
 2. För att fler skulle få se midnattssolen.
 3. För att jordgubbarna skulle hinna mogna.
3. Vad måste man göra med midsommarstången innan den reses?
 1. Måla den vit.
 2. Klä den med löv och blommor.
 3. Gräva ner den i jorden.
4. Vad säger texten om hur vi firar midsommar i dag?
 1. Att firandet ser exakt likadant ut som på medeltiden.
 2. Att firandet i sin nuvarande form är ganska modernt.
 3. Att firandet aldrig har förändrats.
5. Vad betyder ordet "gemenskap" i texten?
 1. En lång semester.
 2. Känslan av att höra ihop med andra.
 3. En särskild sorts mat.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Midsommarafton har alltid firats på en fredag.
 2. I norra Sverige går solen nästan inte ner alls runt midsommar.
 3. Alla svenskar tar ledigt på midsommarafton.
7. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Midsommarstången tros ha kommit till Sverige från Tyskland.
 2. Jordgubbar smakar som bäst i juni.
 3. "Små grodorna" är den äldsta dansen i Sverige.
8. Varför reser många ut till landet på midsommarafton? Svara med stöd i texten.
9. Texten säger att midsommartraditionen "har förändrats mycket". Ge två exempel från texten på sådant som har förändrats över tid.
10. Förklara med egna ord vad meningen "olika tider har lagt till sina egna seder" betyder.

11. Texten använder ofta ord som “ofta” och “många” i stället för “alla”. Varför tror du att texten är skriven så? Vad vill den visa?
12. Varför kan man säga att midsommar är en fest för både naturen och gemenskapen? Använd exempel från olika delar av texten.
13. I texten står det att firandet “känns tidlöst” men ändå har en lång historia. Hur kan något kännas tidlöst och samtidigt ha förändrats mycket? Motivera ditt svar.

Diskussionsfrågor

- Midsommar har gamla rötter men firas på ett ganska modernt sätt i dag. Känner du till en tradition i ditt hemland som har ändrats med tiden? Hur då?
- Texten säger att midsommar firas ute i naturen. Vad betyder årstiderna och naturen för fester och traditioner där du kommer ifrån?
- En del firar midsommar stort, andra gör nästan ingenting. Bör man fira en tradition på ett visst sätt, eller får var och en bestämma själv? Motivera.
- Många nya svenskar möter midsommar för första gången som vuxna. Vad skulle du vilja veta eller prova om du blev bjuden på en midsommarfest?
- **Skriv (6–8 meningar):** Beskriv en viktig högtid från ditt hemland. Förklara när den firas, vad man gör och äter, och vad den betyder för människor. Jämför gärna med midsommar.